

Topical and methodological content analysis of education science thesis and dissertations of Tabriz University from 1997 to 2016

Vajihe Ranjbari Sofyan ^{*1} , Hashem Atapour ² ,Torab Najjary ³

1. Msc, Department of Information Science, Faculty of Education and Psychology, University of Tabriz, Tabriz, Iran

2. Associated Professor, Department of Information Science, Faculty of Education and Psychology, University of Tabriz, Tabriz, Iran.

3. Assistant Professor, Department of Information Science, Faculty of Education and Psychology, University of Tabriz, Tabriz, Iran.

Corresponding author: vajihe_ranjbari@yahoo.com

Received:2023/09/13

Accepted:2023/12/17

Published:2024/03/18

Abstract

The main objective of this research is to know the content status of graduate theses in the field of educational sciences of Tabriz University in the areas of educational psychology, curriculum planning, education and human resource improvement in order to determine the thematic course in each category from 1375 to 1396 .The current research is a applied research methodology, content analysis using a check list. In order to analyze the contents of the theses, 195 dissertations in the field of education, which are available in the library of the Faculty of Education and Psychology, were selected. A researcher-made check list has been used to collect data. The findings of the study showed that out of a total of 195 theses studied in this field, in the field of education and rehabilitation of sources, 9 thematic tendencies and the highest frequency with 4 theses, for the subject of performance evaluation; the curriculum with 11 thematic tendencies and the highest frequency In the field of teaching and learning theories, in the field of educational psychology with 14 thematic tendencies and the highest frequency with 14 in the subject of study and learning strategies; in the field of doctoral education with 6 thematic tendencies and the highest frequency with 5 in two areas of the modalities And changing the behavior and methods of teaching and learning. Also, the most used research method is correlation method; the most statistical test used is variance analysis. Persian and Latin sources used in the writing of theses were books and articles as well as the most references to books and articles. In the dissertation, the number of women is higher than that of men and the higher is more than the doctorate. And the findings of the study showed that gender has no effect on the selection of particular subject orientation, but the educational level has a direct impact on the method of teaching. The thematic needs assessment is required in each of the two disciplines in both the postgraduate and postgraduate disciplines, as well as the teaching of the use of Latin resources in enriching the content of the theses.

Keywords:Thesis, Subject Content Analysis, Methodology, Educational Sciences, Tabriz University

تحلیل محتوای موضوعی و روش شناختی پایان نامه ها و رساله های تحصیلات تکمیلی رشته ی علوم تربیتی دانشگاه تبریز در فاصله سال های ۱۳۷۶ - ۱۳۹۵

وجیهه رنجبری صوفیان^{۱*}، تراب نجاری^۲، هاشم عطاپور^۳

۱. کارشناسی ارشد مدیریت اطلاعات و دانش شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

۲. دانشیار مدیریت اطلاعات و دانش شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

۳. استادیار مدیریت اطلاعات و دانش شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.

*نویسنده مسئول: vajihe_ranjbari@yahoo

دریافت: ۱۴۰۱/۰۶/۲۲

پذیرش: ۱۴۰۱/۰۹/۲۶

انتشار: ۱۴۰۲/۱۲/۲۷

چکیده

هدف اصلی این پژوهش آگاهی از وضعیت محتوایی پایان نامه های تحصیلات تکمیلی رشته علوم تربیتی دانشگاه تبریز در گرایش های روانشناسی تربیتی، برنامه ریزی درسی، آموزش و بهسازی منابع انسانی به منظور تعیین سیر موضوعی در هر مقوله از سال ۱۳۷۶ تا ۱۳۹۵ می باشد. پژوهش حاضر از نوع کاربردی و روش پژوهش، تحلیل محتوا با استفاده از سیاهه - واریسی است. به منظور تحلیل محتوای پایان نامه ها، ۱۹۵ پایان نامه رشته علوم تربیتی که در کتابخانه دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی موجود هستند، انتخاب شدند. برای گردآوری داده ها از سیاهه واریسی محقق ساخته استفاده شده است. یافته های مطالعه نشان داد، از مجموع ۱۹۵ پایان نامه مورد بررسی، در رشته آموزش و بهسازی منابع ۹ گرایش موضوعی و بیشترین فراوانی با تعداد ۴ پایان نامه، برای موضوع ارزیابی عملکرد؛ رشته برنامه ریزی درسی با ۱۱ گرایش موضوعی و بیشترین فراوانی به موضوع نظریه های یادگیری و تدریس؛ در رشته روانشناسی تربیتی با ۱۴ گرایش موضوعی و بیشترین فراوانی با تعداد ۱۴ پایان نامه به موضوع راهبردهای مطالعه و یادگیری؛ در رشته دکترای روانشناسی تربیتی با ۶ گرایش موضوعی و بیشترین فراوانی با عدد ۵ به دو موضوع شیوه های اصلاح و تغییر رفتار و شیوه های نوین یاددهی و یادگیری اختصاص دارد. همچنین بیشترین روش پژوهش مورد استفاده، روش همبستگی و بیشترین آزمون آماری استفاده شده، آزمون تحلیل واریانس است و بیشترین ارجاعات به کتاب ها و مقالات بوده است. در پایان نامه های مورد بررسی درصد زنان بیشتر از درصد مردان و تعداد دانشجویان مقطع ارشد بیشتر از دکترا می باشد و نیز یافته های مطالعه نشان دادند که جنسیت هیچ تاثیری در انتخاب گرایش موضوعی خاص ندارد ولی مقطع تحصیلی بر روش پژوهش مورد استفاده تاثیر مستقیم دارد. نیازسنجی موضوعی در هر یک از گرایش های رشته علوم تربیتی در دو مقطع ارشد و دکترا و نیز آموزش استفاده از منابع لاتین در غنی سازی هرچه بیشتر محتوای پایان نامه ها، ضروری می باشد.

کلمات کلیدی: پایان نامه، تحلیل محتوای موضوعی، روش شناسی، رشته علوم تربیتی، گرایشهای موضوعی

مقدمه

تحلیل محتوا از تکنیک‌های مربوط به روش استنادی در پژوهش‌های علوم انسانی و علوم اجتماعی است. روش استنادی به کلیه روش‌هایی گفته می‌شود که در آن‌ها هدف پژوهش با مطالعه، تحلیل و بررسی اسناد و متون برآورده می‌شود. این تکنیک به تحلیل و آنالیز محتوا می‌پردازد و می‌کوشد داده‌هایی را در مورد متن استخراج کند و داده‌های استخراج شده را تحلیل نماید (ساروخانی، ۱۳۸۲). به بیانی دیگر، تحلیل محتوا روش مطالعه و تجزیه و تحلیل روابط به شکلی نظاممند، عینی و کمی به منظور سنجش متغیرهاست و عمدتاً در وسایل ارتباط جمعی و منابع مکتوب استفاده می‌شود. البته از این روش نمی‌توان به تنهایی به عنوان مبنایی جهت تعیین اثرات محتوا بر مخاطبان بهره جست (سعدی‌پور (بیابانگرد)، ۱۳۹۳).

تحلیل محتوا سال‌هاست که مورد توجه بسیاری از پژوهشگران در رشته‌های مختلف قرار گرفته است. در این روش پژوهش، پژوهشگر به جای آنکه نگرش‌ها و باورها و دیدگاه‌های افراد را از طریق پرسشنامه مورد مقایسه و بررسی قرار دهد، پیام‌هایی را که تولید کرده‌اند مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهد. تحلیل محتوا در اصل به معنای تحلیل نظام‌مند فراوانی کلمه‌ها، عبارت‌ها، موضوع‌ها، مکان‌ها و دیگر موارد با توجه به هدف پژوهش است (آذرانفر، ۱۳۸۵). در مورد نقاط قوت تحلیل محتوا می‌توان گفت که تحلیل محتوا از لحاظ هزینه و به لحاظ زمانی، نسبت به انواع دیگر تحقیقات، بسیار مقرون به صرفه می‌باشد. به همین دلیل، هر پژوهشگر به راحتی می‌تواند به تحلیل محتوای یک موضوع بپردازد. در صورتی که تحقیقات پیمایشی به تنهایی و براحتی برای او میسر نیست، برای تحلیل محتوا به تجهیزات زیادی نیاز نیست. محقق در صورت دستیابی به منابع و اطلاعات می‌تواند به تحلیل آن بپردازد (ساروخانی، ۱۳۸۲).

بیان مسئله

دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه تبریز در سال ۳۰-۱۳۲۹ در جوار دانشکده ادبیات و علوم انسانی با عنوان دانشسرای عالی ایجاد و راه‌اندازی گردید. در سال ۱۳۴۷ رشته‌های تحصیلی خانه‌داری و کتابداری نیز به مجموعه رشته‌های این دانشسرا اضافه شد. در سال ۱۳۴۹ نام دانشسرا به دانشکده علوم تربیتی تغییر یافت. در سال ۱۳۵۲ رشته علوم تربیتی در این دانشکده تاسیس و از سال ۱۳۶۲ بنا به تصویب ستاد انقلاب فرهنگی به رشته تخصصی تکنولوژی آموزشی تغییر نام یافت. رشته روانشناسی از سال ۱۳۵۵، از دانشکده ادبیات و علوم انسانی به دانشکده علوم تربیتی منتقل و از سال ۱۳۶۲ با نام روان‌شناسی بالینی شناخته شد. این دانشکده، سرانجام از سال ۱۳۷۰ با عنوان دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی به فعالیت خود ادامه داد (دانشگاه تبریز، ۱۳۷۸). این دانشکده هم اکنون دارای چهار گروه آموزشی روانشناسی، علوم تربیتی، علم-اطلاعات و دانش‌شناسی و اعصاب شناختی می‌باشد. گروه‌های آموزشی روان‌شناسی و علوم تربیتی و علم اطلاعات و دانش‌شناسی تا سطح دکتری و علوم اعصاب شناختی در مقطع کارشناسی ارشد و دکتری دانشجوی می‌پذیرد. در مجموع ۸۷۴ پایان‌نامه در سطح ارشد و دکتری (تا زمان تحقیق این پژوهش) در کتابخانه این دانشکده وجود دارد. از این تعداد، ۳۸۶ پایان‌نامه در سطح کارشناسی ارشد و ۱۹ پایان‌نامه در سطح دکتری مربوط به رشته علوم تربیتی در گرایش‌های روانشناسی تربیتی، برنامه‌ریزی درسی، آموزش و بهسازی منابع انسانی می‌باشد. اولین پایان‌نامه در سال ۱۳۷۶ در رشته علوم تربیتی در سطح کارشناسی ارشد دفاع شده است.

علی‌رغم اینکه در طی ۲۰ سال گذشته، یعنی از سال ۱۳۷۶ تعداد قابل توجهی پایان‌نامه در رشته علوم تربیتی در مقاطع و گرایش‌های مختلف به انجام رسیده است، لیکن تاکنون پژوهشی که تصویری کلی از کم و کیف پایان‌نامه‌های مذکور به لحاظ روند موضوعی، روش‌های تحقیق و آماری، وضعیت ارجاعات از نظر شکل و زبان ارائه کند، صورت نگرفته است. بنابراین مشخص نیست در پایان‌نامه‌های علوم تربیتی دانشگاه تبریز به کدام موضوعات توجه بیشتر و به کدامین موضوعات توجه کمتری شده است، همچنین میزان اقبال به موضوعات در طول زمان مشخص نیست. علاوه بر این از وضعیت روش‌های مورد استفاده در پایان‌نامه‌ها اطلاع دقیقی در دست نیست. اینکه روش‌های کمی بیشتر استفاده شده‌اند یا روش‌های کیفی، و اینکه بیشتر از کدامیک از انواع روش‌های تحقیق استفاده شده است. از سویی دیگر، مشخص نیست در پایان‌نامه‌های این رشته بیشتر از کدام آزمون‌های آماری برای بررسی تفاوت‌ها و رابطه‌ها استفاده شده است. نهایتاً، وضعیت ارجاعات از نظر شکل و زبان یکی دیگر از مسائلی است که در رابطه با آن اطلاعات دقیقی در دسترس نیست. با این توصیف، هدف اصلی از این پژوهش آگاهی از وضعیت محتوایی پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی رشته علوم تربیتی از نظر روند موضوعی پایان‌نامه‌ها، روش‌های پژوهش مورد استفاده، شناسایی روش‌های تحقیق و آماری، وضعیت ارجاعات پایان‌نامه‌ها از نظر شکل و زبان، توزیع فراوانی پایان‌نامه‌ها از نظر جنسیت و مقطع تحصیلی و میزان ارجاعات می‌باشد. بدیهی است انجام چنین پژوهشی می‌تواند به شناخت از وضعیت گذشته منجر شده و با ارائه تصویری از گرایش‌ها در انتخاب موضوعات پایان‌نامه‌ها، خلاهای موجود شناسایی شده و برای برنامه‌ریزی‌های آموزشی و پژوهشی آتی مورد استفاده قرار گیرد.

براین اساس در پژوهش حاضر، پایان‌نامه‌های رشته علوم تربیتی گرایش‌های روانشناسی تربیتی، برنامه‌ریزی درسی، بهسازی منابع انسانی در کتابخانه‌ی دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه تبریز مربوط به سال‌های ۱۳۷۶ تا پایان سال ۱۳۹۵ با روش تحلیل محتوا مورد بررسی قرار خواهند گرفت و نتایج پژوهش، در شناخت سیر موضوعی پایان‌نامه‌ها و دیگر مباحث مطرح در آن‌ها (که قابلیت دسته‌بندی و بیان آماری آن‌ها وجود دارد) موثر خواهد بود.

پیشینه پژوهش

کشمیری، سدهی و صابری (۱۳۸۹)، پژوهشی با عنوان «تحلیل محتوای چکیده پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد کتابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال و علوم تحقیقات از سال ۱۳۸۰-۱۳۸۶ با روش تحلیل محتوا انجام دادند که یافته‌ها نشان می‌دهد که بیشترین تعداد پایان‌نامه‌ها مربوط به سال ۸۶ و دانشگاه علوم تحقیقات است. گرایش موضوعی قالب در چکیده پایان‌نامه‌های مورد بررسی، مربوط به موضوع فناوری اطلاعات و ارتباطات و ضعیف‌ترین گرایش به مقوله مدیریت است.

ابراهیم‌زاده (۱۳۹۰)، پژوهشی با نام تحلیل محتوای مقالات دایره‌المعارف پزشکی اسلام و ایران با استفاده از روش تحلیل محتوا انجام داده‌اند که نتایج پژوهش نشان داد هیچ رابطه معناداری بین تعداد استنادها و ملیت نویسندگان مقالات وجود ندارد؛ در حالی که مشخص شد بین زمان نشر و تعداد دفعات استناد، رابطه معنادار و مستقیم وجود دارد.

ریاحی‌نیا و نوابی‌نژاد (۱۳۹۰) پژوهشی با عنوان «تحلیل محتوایی و استنادی مقالات فصلنامه تحقیقات زنان» انجام دادند و نتایج پژوهش نشان داد که بیش‌ترین روش استفاده شده، روش توصیفی و بیش‌ترین پوشش موضوعی، اشتغال و کارآفرینی بوده است و همچنین بین میزان مشارکت مردان نسبت به زنان در این نشریه تفاوت معناداری وجود ندارد. پراستنادترین مولفان نیز در این پژوهش مشخص شدند. شرفی و همکاران (۱۳۹۱)، پژوهشی با عنوان «موضوع‌های پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و دکتری رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی از سال ۱۳۸۴-۱۳۸۸ در دانشگاه‌های دولتی ایران» انجام دادند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که گرایش موضوعی غالب در پایان‌نامه‌های علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه‌های دولتی ایران مربوط به موضوعات کتابداری، بازیابی اطلاعات و کتاب‌سنجی، و ضعیف‌ترین گرایش مربوط به موضوع رده-بندی است.

توحیدی نسب (۱۳۹۲)، پژوهشی با عنوان تحلیل کتاب‌سنجی و محتوایی استناد به ویکی پدیا در مقالات مجلات علمی انجام دادند. نتایج پژوهش بیان می‌کند که استناد به ویکی پدیا در قسمت‌های مقدمه، بدنه اصلی، مواد و روش و مبانی نظری صورت گرفته است، مقالات استناد کننده اغلب از نوع تحقیقی هستند؛ و به منظور ارائه حقایق، تعاریف، مفاهیم و اطلاعات زمینه‌ای صورت می‌گیرد.

ارجمندنژاد و کاظمی (۱۳۹۴)، پژوهشی با عنوان «تحلیل محتوای پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد رشته مدیریت دانشگاه سیستان و بلوچستان انجام دادند. نتایج پژوهش نشان دادند که بیشترین پایان‌نامه‌های دفاع شده به رشته مدیریت فناوری اطلاعات اختصاص دارد. عمرگرایش موضوعی پایان‌نامه‌ها مقوله مشتری مداری است. درصد فراوانی بیشتر پدیدآورندگان مربوط به مردان است و بیشترین استنادها به کتاب بوده است.

محمدی و صفری (۱۳۹۹)، پژوهشی با عنوان پژوهش‌های تحلیل محتوا در حوزه علم اطلاعات و دانش شناسی ایران بین سال‌های ۱۳۹۷-۱۳۶۵ در ایران انجام دادند که هدف این پژوهش ارائه تحلیلی از تحقیقات تحلیل محتوایی انجام شده در حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی ایران بود.

پژوهش حاضر از نوع تحقیقات کاربردی است که با روش تحلیل محتوا انجام شد. یافته‌ها نشان می‌دهد که در بازه زمانی مورد مطالعه پژوهشگران به طور کلی ۴۴ پژوهش تحلیل محتوا منتشر شده است که از آنها، ۹ عنوان در قالب پایان‌نامه، ۳۱ عنوان در قالب مقاله، ۴ عنوان در قالب کتاب و یا بخشی از یک کتاب منتشر شده است. ۱۶ عنوان، مقاله‌ها (۱۲ عنوان مقاله‌های مجلات و ۴ عنوان مقاله‌های همایش‌ها)، ۱۰ عنوان پایان‌نامه‌ها، ۱۲ عنوان کتاب‌ها و ۶ عنوان کلیه متون حوزه را تحلیل کرده‌اند. ۲۱ عنوان (۴۷/۷ درصد) به صورت چند نویسنده ای و ۲۳ عنوان (۵۲/۳ عنوان) به صورت تک نویسنده ای منتشر شده است. از نظر زمانی ۲ عنوان در دهه ۱۳۶۰، ۱۱ عنوان در دهه ۱۳۷۰، ۱۵ عنوان در دهه ۱۳۸۰ و ۱۶ عنوان در دهه ۱۳۹۰ منتشر شده‌اند.

از این تحقیق نتیجه می‌گیریم که تحقیقات تحلیل محتوا ضمن مشخص کردن خلأهای پژوهشی، محققان را به سوی آن خلأها راهنمایی می‌کنند. علی‌رغم کاربرد بیشتر این روش در حوزه‌های مختلف، در حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی چندان مورد توجه نبوده و لازم است بیشتر مورد عنایت قرار گیرد.

رضایی و رحیمی (۱۳۸۷)، تحقیق دیگر با عنوان تحلیل محتوای پایان نامه های دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران از آغاز تا سال ۱۳۸۶ انجام دادند که تعداد ۱۷۴۷ عنوان پایان نامه کارشناسی ارشد و دکترای روان شناسی، علوم تربیتی، کتابداری و اطلاع رسانی از سال ۱۳۳۸ تا تابستان ۱۳۸۶، با هدف تحلیل گرایش های موضوعی آن ها، با استفاده از روش تحلیل محتوا بررسی گردید. یافته ها نشان می دهد که در مورد پایان نامه های تولید شده علوم تربیتی در دوره مورد بررسی، بیشترین سهم از آن چهار مقوله "مدیریت"، "آزمون ها و مقیاس ها"، "برنامه درسی و آموزش"، و "فلسفه آموزش و پرورش"، با مجموع بیش از ۵۹ درصد کل پایان نامه ها تولید شده این گرایش بوده و بقیه آن، حدود ۴۱ درصد، میان ۲۹ مقوله موضوعی دیگر توزیع گردیده است. در مورد پایان نامه های تولید شده روان شناسی در دوره مورد بررسی، بیشترین سهم به ترتیب "روان شناسی تربیتی"، "روان شناسی شناختی"، "روان شناسی عمومی" و "روان شناسی و آموزش کودکان استثنایی"، با مجموع بیش از ۵۸ درصد کل پایان نامه های تولید شده این گرایش بوده و بقیه آن، یعنی حدود ۴۲ درصد میان ۱۰ مقوله موضوعی دیگر توزیع گردیده است. در رشته کتابداری و اطلاع رسانی، حوزه هایی مانند "مواد و منابع"، "رکوردهای کتاب شناختی"، "کتابخانه و مراکز منابع" و "کنترل کتاب شناختی"، در مجموع، بیش از ۵۳ درصد کل پایان نامه های تولید شده را به خود اختصاص داده اند و بقیه آن حدود ۴۷ درصد میان ۱۳ مقوله موضوعی دیگر توزیع گردیده است. در تمامی رشته ها، گرایش پایان نامه ها بیشتر ناشی از رویکرد نظام رسمی دانشگاهی به مباحث درسی است و حضور موضوعات جدید بسیار کم رنگ است.

پژوهش هایی که در خارج از کشور در این زمینه کار شده اند عبارتند از:

عبدولایه (۲۰۰۴)، در تحقیقی به تحلیل پایان نامه های کارشناسی ارشد رشته علوم انسانی دانشگاه بین المللی اسلامی مالزی در بین سال های ۱۹۹۱ تا ۱۹۹۹ پرداخت. نتایج تحقیق نشان داد که بین روش های تحقیق و موضوعات آنها در بازه های زمانی ۱۹۹۱ تا ۱۹۹۵ و ۱۹۹۶ تا ۱۹۹۹ تفاوت معناداری وجود دارد. او نرخ رشد پایان نامه ها را از نظر تعداد و تاکید بر موضوعات مذهبی و فلسفی، استفاده از روش های تجربی و فاصله گرفتن از روش های مرور متون را در بازه زمانی دوم و همچنین افزایش میزان استفاده از ابزارهای پژوهش تجربی مانند پرسشنامه و مصاحبه را در اثبات ادعای خود ارائه می دهد.

کوفوگیاناکیس و کروملی^۱ (۲۰۰۴)، به «تحلیل محتوای پژوهش های کتابداری و اطلاع رسانی در سال ۲۰۰۱ پرداختند، یافته های این پژوهش نشان داد که روش توصیفی بیش تر از روش های دیگر مورد استفاده قرار گرفته و حوزه موضوعی «دستیابی به اطلاعات و بازیابی» و بعد از آن «مجموعه سازی»، «مدیریت»، «آموزش» و «مرجع» بیش ترین تعداد پژوهش ها را به خود اختصاص داده اند.

فوسو^۲ و آلمنا^۳ (۲۰۰۶)، پایان نامه های کارشناسی ارشد رشته کتابداری و اطلاع رسانی را که در سال های ۱۹۹۸ تا ۲۰۰۵ درباره ی کتابخانه بالم دانشگاه غنا به رشته تحریر در آمده تحلیل کردند. این تحلیل به

¹KoufogiannakisCrumley

²Fosu

³Alemna

مشخصات ظاهری پایان‌نامه‌ها، حوزه موضوعی آن‌ها و این که آیا به وسیله کارکنان کتابخانه نوشته شده‌اند یا نه می‌پردازد. رویکرد دیگر آن، حصول اطمینان از به کارگیری پیشنهادهای پایان‌نامه‌ها توسط مدیریت کتابخانه بوده است.

مورات دیرلیکلی^۱ و همکاران (۲۰۱۵)، پژوهش حاضر در زمینه تحلیل محتوای پایان‌نامه‌های مربوط به یادگیری مشارکتی در ترکیه بین سال‌های ۲۰۱۴-۱۹۹۳ می‌باشد. به طور کلی ۲۲۰ پایان‌نامه که از طریق آنلاین (دسترسی آزاد) در سایت شورای آموزش عالی موجود بود مورد تحلیل قرار گرفت. نتایج بررسی‌ها نشان دادند که پایان‌نامه‌ها در موضوع یادگیری مشارکتی از سال ۲۰۰۵ که برنامه درسی تغییر یافته، افزایش داشته است. همچنین نتایج نشان داد که در پایان‌نامه‌ها بیشتر از روش کمی استفاده شده و اثر این روش یادگیری در موفقیت تحصیلی مورد مطالعه قرار گرفته و به ویژه در آنها از جدول فراوانی و درصد، به عنوان روش‌های تجزیه و تحلیل استفاده شده است.

جین ژانگ و همکاران^۲ (۲۰۱۶)، در پژوهشی تحت عنوان بررسی روش‌های آماری مورد استفاده در شش مجله کتابداری و اطلاع رسانی نشان دادند که استفاده از روشهای آماری رو به رشد است و همچنین در مجله انجمن علم اطلاعات و تکنولوژی و مجله پردازش اطلاعات و مدیریت بیشتر از روش‌های آماری آزمون تی، آزمون تحلیل واریانس و آزمون ایکس استفاده شده است.

گورهان دوراک^۳ و همکاران (۲۰۱۷)، پژوهشی با عنوان «یک تحلیل محتوایی از پایان‌نامه‌های ارشد» در زمینه آموزش از راه دور در آموزش عالی بین سال‌های ۲۰۱۵-۱۹۸۶ در ترکیه انجام دادند. در مجموع ۲۸۵ پایان‌نامه کارشناسی ارشد برای تعیین کلید واژه‌ها، مقررات دانشگاه، منطقه مورد پژوهش، چهارچوب نظری، روش‌ها و طرح‌های پژوهشی، تحلیل آماری، ابزارگردآوری داده‌ها، شرکت‌کنندگان، ساختار روش‌های آموزشی، متغیرها و موسسات وابسته مورد بررسی قرار گرفت. نتایج پژوهش‌ها نشان دادند که گرایش در موضوع یادگیری از راه دور را در ترکیه آشکار کرده و ارتباط بین گرایش‌های پژوهشی را نشان می‌دهد.

روش پژوهش

روش بکار گرفته شده در این پژوهش از نوع روش تحلیل محتوا است. در بررسی حاضر پایان‌نامه‌ها از جنبه‌های مختلف نظیر روش‌های پژوهش، روش‌های آماری، گرایش‌های موضوعی و مآخذ تحلیل می‌شوند.

جامعه آماری، نمونه، روش نمونه‌گیری، روش گردآوری و روش تجزیه و تحلیل اطلاعات:

جامعه آماری پژوهش حاضر، شامل تمامی پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی گروه علوم تربیتی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه تبریز بین سال‌های ۱۳۷۶ - ۱۳۹۵ است. تعداد کل پایان‌نامه‌های علوم تربیتی ۳۹۸ پایان‌نامه است که از این تعداد با استفاده از جدول نمونه‌گیری مورگان، ۱۹۵ پایان‌نامه برای بررسی و تحلیل انتخاب شد. روش گردآوری اطلاعات: اطلاعات با استفاده از سیاهه واریس محقق ساخته از طریق

¹Murat dirlikli at all

² Jin Zhang

³GurhanDurak& at all

مشاهده مستقیم انجام شد. روش تجزیه و تحلیل اطلاعات: داده‌های فراهم شده با استفاده نرم‌افزار اس.پی.اس.اس نسخه ۲۱ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

یافته‌های پژوهش بر حسب پاسخگویی به پرسش‌های پژوهش و آزمون فرضیه‌ها ارائه می‌شوند.
پرسش اول: روند موضوعی حاکم بر پایان‌نامه‌های علوم تربیتی در دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه تبریز از چه ساختاری تبعیت می‌کنند؟
 برای پاسخگویی به این پرسش، روند موضوعی هر یک از گرایش‌ها به طور جداگانه مورد بررسی قرار گرفت.

جدول ۱. توزیع فراوانی هر یک از مقوله‌های موضوعی در رشته‌ی بهسازی منابع

گرایش	حوزه موضوعی	تعداد پایان‌نامه‌ها	درصد
بهسازی منابع	آموزش الکترونیکی	۱	۵/۲۶٪
	آموزش و توسعه	۲	۱۰/۵۲٪
	ارزیابی دوره‌های آموزشی	۲	۱۰/۵۲٪
	ارزیابی عملکرد	۴	۲۱/۰۵٪
	توانمندسازی	۱	۵/۲۶٪
	رفتار سازمانی	۲	۱۰/۵۲٪
	سبک‌های رهبری	۲	۱۰/۵۲٪
	مدیریت دانش	۳	۱۵/۷۸٪
	مدیریت کیفیت و بهره‌وری	۲	۱۰/۵۲٪
جمع کل	۹	۱۹	۱۰۰٪

مندرجات جدول ۱ بررسی وضعیت روند موضوعی حاکم بر پایان‌نامه‌های رشته‌ی بهسازی منابع را نشان می‌دهد. با بررسی نتایج حاصل از جدول می‌توان این‌گونه بیان کرد که در رشته‌ی بهسازی منابع، ۴ عنوان (بیشترین تعداد پایان‌نامه) در حوزه‌های موضوعی ارزیابی عملکرد و ۱ عنوان (کمترین تعداد پایان‌نامه) در حوزه‌های موضوعی آموزش الکترونیکی و توانمندسازی صورت گرفته است. بعد از حوزه‌ی ارزیابی عملکرد،

حوزه‌های موضوعی مدیریت دانش، مدیریت کیفیت و بهره‌وری، سبک‌های رهبری، رفتار سازمانی، ارزیابی دوره‌های آموزشی، آموزش و توسعه به ترتیب در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

محتویات جدول ۲ به بررسی وضعیت روند موضوعی حاکم بر پایان‌نامه‌های رشته‌ی برنامه‌ریزی درسی می‌پردازد.

جدول ۲ توزیع فراوانی هر یک از مقوله‌های موضوعی در رشته‌ی برنامه‌ریزی درسی

موضوع اصلی	حوزه موضوعی	تعداد پایان‌نامه‌ها	درصد
برنامه‌ریزی درسی	ارزشیابی برنامه درسی	۱۲	۱۶/۴۳٪
	برنامه درسی آموزش عالی	۶	۸/۲۱٪
	برنامه درسی پنهان	۳	۴/۱۰٪
	برنامه درسی مدارس	۶	۸/۲۱٪
	تحلیل محتوا	۶	۸/۲۱٪
	تمرکز و عدم تمرکز برنامه‌ریزی درسی	۲	۲/۷۳٪
	طراحی فضای فیزیکی آموزشی	۱	۱/۳۶٪
	مسائل جدید در برنامه‌ریزی درسی	۱۲	۱۶/۴۳٪
	نظریه‌های انگیزش	۱	۱/۳۶٪
	نظریه‌های یادگیری و تدریس	۲۰	۲۷/۳۹٪
	نیازسنجی آموزشی	۵	۶/۸۴٪
جمع کل	۱۱	۷۳	۱۰۰٪

با بررسی نتایج حاصل از جدول ۲ می‌توان این‌گونه بیان کرد که در رشته‌ی برنامه‌ریزی درسی، ۲۰ عنوان (بیشترین تعداد پایان‌نامه) در حوزه‌ی موضوعی نظریه‌های یادگیری و تدریس، ۱ عنوان (کمترین تعداد پایان‌نامه) در حوزه‌ی موضوعی نظریه‌های انگیزش صورت گرفته است. بعد از حوزه‌ی نظریه‌های یادگیری و تدریس، حوزه‌های موضوعی ارزشیابی برنامه درسی، مسائل جدید در برنامه‌ریزی درسی، برنامه درسی آموزش عالی، برنامه درسی مدارس، تحلیل محتوا، نیازسنجی آموزشی، برنامه درسی پنهان، تمرکز و عدم تمرکز برنامه‌ریزی درسی به ترتیب در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

جدول ۳ به بررسی وضعیت روند موضوعی حاکم بر پایان‌نامه‌های رشته‌ی روانشناسی تربیتی در مقطع کارشناسی ارشد می‌پردازد.

جدول ۳. توزیع فراوانی هر یک از مقوله های موضوعی در مقطع کارشناسی ارشد رشته روانشناسی تربیتی

موضوع	حوزه موضوعی	تعداد پایان نامه ها	درصد
روانشناسی تربیتی	تفاوت های فردی در یادگیری و آموزش	۴	۴/۷۶٪
	دین و مهارت های اجتماعی	۴	۴/۷۶٪
	راهنمایی مطالعات و یادگیری	۱۱	۱۳/۰۹٪
	روانشناسی افراد با نیازهای ویژه و آموزش آنها	۶	۷/۱۴٪
	روانشناسی معلم	۲	۲/۳۸٪
	سبک های تفکر و آموزش	۴	۴/۷۶٪
	شیوه های اصلاح و تغییر رفتار	۶	۷/۱۴٪
	شیوه های سنجش و ارزشیابی	۲	۲/۳۸٪
	شیوه های نوین یاددهی و یادگیری	۱۰	۱۱/۹۰٪
	کاربرد نظریه های رشد و یادگیری	۱۰	۱۱/۹۰٪
	کاربرد نظریه های مدیریت و رهبری در نظام آموزشی	۵	۵/۹۵٪
	مبانی فلسفی و نظری روانشناسی تربیتی	۳	۳/۵۷٪
جمع کل	نظریه های آموزشی و کاربرد آنها در مقاطع مختلف تحصیلی	۱۰	۱۱/۹۰٪
	نظریه های انگیزش	۷	۸/۳۳٪
	۱۴	۸۴	۱۰۰٪

با بررسی نتایج حاصل از جدول ۳ می توان این گونه بیان کرد که در رشته روانشناسی تربیتی، ۱۱ عنوان (بیشترین تعداد پایان نامه) در حوزه های موضوعی راهنمایی مطالعات و یادگیری و ۲ عنوان (کمترین تعداد پایان نامه) در حوزه های موضوعی روانشناسی معلم و شیوه های سنجش و ارزشیابی صورت گرفته است. بعد از حوزه های راهنمایی مطالعات و یادگیری حوزه های موضوعی نظریه های آموزش و کاربرد آنها در مقاطع مختلف تحصیلی، کاربرد نظریه های رشد و یادگیری، شیوه های نوین یاددهی و یادگیری، نظریه های انگیزش، روانشناسی افراد با نیازهای ویژه و آموزش آنها، شیوه های اصلاح و تغییر رفتار، کاربرد نظریه های مدیریت و رهبری در نظام آموزشی، تفاوت های فردی در یادگیری و آموزش، دین و مهارت های اجتماعی، سبک های تفکر و آموزش، مبانی فلسفی و نظری روانشناسی تربیتی به ترتیب در رتبه های بعدی قرار دارند.

جدول ۴ به بررسی وضعیت روند موضوعی حاکم بر پایان نامه های رشته روانشناسی تربیتی در مقطع دکتری می پردازد.

جدول ۴. توزیع فراوانی هر یک از مقوله های موضوعی در مقطع دکتری رشته ی روانشناسی تربیتی

موضوع اصلی	حوزه موضوعی	تعداد پایان نامه ها	درصد
روانشناسی تربیتی	الگوی برنامه ریزی درسی	۱	۵/۲۶٪
	راهنماهای مطالعه و یادگیری	۲	۱۰/۵۲٪
	سبک های تفکر و آموزش	۳	۱۵/۷۸٪
	شیوه های اصلاح و تغییر رفتار	۵	۲۶/۳۱٪
	شیوه های نوین یاددهی و یادگیری	۵	۲۶/۳۱٪
	کاربرد نظریه های رشد و یادگیری	۳	۱۵/۷۸٪
جمع کل	۶	۱۹	۱۰۰٪

با بررسی نتایج حاصل از جدول ۴ می توان این گونه بیان کرد که در رشته ی دکتری روانشناسی تربیتی، ۵ عنوان (بیشترین تعداد پایان نامه) در حوزه ی موضوعی شیوه های اصلاح و تغییر رفتار و شیوه های نوین یاددهی و یادگیری و ۱ عنوان (کمترین تعداد پایان نامه) در حوزه ی موضوعی الگوی برنامه ریزی درسی صورت گرفته است. بعد از حوزه ی موضوعی، شیوه های اصلاح و تغییر رفتار و شیوه های نوین یاددهی و یادگیری بیشترین پایان نامه ها در حوزه های موضوعی کاربرد نظریه های رشد و یادگیری، سبک های تفکر و آموزش، راهنماهای مطالعه و یادگیری به ترتیب در رتبه های بعدی قرار دارند.

پرسش دوم: روش های پژوهش مورد استفاده در پایان نامه های رشته علوم تربیتی در دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه تبریز چگونه است؟

جدول ۵. توزیع فراوانی روش های پژوهش استفاده شده در پایان نامه های مورد مطالعه را نشان می دهد.

جدول ۵. فراوانی پایان نامه های مورد بررسی براساس روش پژوهش

رشته تحصیلی	تحلیل محتوا	همبستگی	پیمایشی	دلفی - زمینه ای	علی - مقایسه ای	شبه تجربی	پدیدارشناختی	موردی	آزمایشی
بهسازی منابع	۵	۱۲	۹	۰	۰	۱	۲	۲	۰
برنامه ریزی درسی	۴	۱۷	۲۸	۱	۴	۸	۱۴	۱	۱
روانشناسی تربیتی	۰	۴۶	۸	۰	۱۴	۲۵	۰	۰	۰
دکتری تربیتی	۱	۰	۰	۰	۰	۱۷	۰	۰	۱
جمع کل	۱۰	۷۵	۴۵	۱	۱۸	۵۱	۱۶	۳	۲

همان طور که داده های جدول ۵ نشان می دهد: در رشته آموزش و بهسازی منابع، بیشتر از روش همبستگی (با فراوانی ۱۲) استفاده شده است. روش های پیمایشی، تحلیل محتوا، پدیدارشناسی، موردی و شبه تجربی از

نظر میزان استفاده در پایان‌نامه‌های این رشته به ترتیب در رتبه‌های بعدی قرار دارند. در رشته برنامه‌ریزی درسی، بیشتر از روش پیمایشی (با فراوانی ۲۸) استفاده شده است. روش‌های همبستگی، پدیدارشناختی، شبه تجربی، علی مقایسه‌ای، تحلیل محتوا، دلفی یا زمینه‌ای، موری و آزمایشی از نظر میزان استفاده در پایان‌نامه‌های این رشته به ترتیب در رتبه‌های بعدی قرار دارند. در مقطع کارشناسی ارشد رشته روانشناسی تربیتی، بیشتر از روش همبستگی (با فراوانی ۴۶) استفاده شده است. روش‌های شبه تجربی، علی-مقایسه‌ای و پیمایشی از نظر میزان استفاده در پایان‌نامه‌های این رشته به ترتیب در رتبه‌های بعدی قرار دارند. در مقطع دکتری رشته روانشناسی تربیتی، بیشتر از روش شبه تجربی (با فراوانی ۱۷) استفاده شده است. روش‌های آزمایشی از نظر میزان استفاده در پایان‌نامه‌های این رشته به ترتیب در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

در مجموع، در رشته علوم تربیتی از بین روش‌های پژوهش ذکر شده، روش همبستگی با فراوانی ۷۵ بیشتر از سایر روش‌ها مورد استفاده بوده است. روش‌های شبه تجربی، پیمایشی، علی-مقایسه‌ای، پدیدارشناختی، تحلیل محتوا، موردی، آزمایشی و دلفی از نظر میزان استفاده در پایان‌نامه‌های این رشته به ترتیب در رتبه‌های بعدی قرار دارند. (با توجه به اینکه در بعضی از پایان‌نامه‌ها از دو روش استفاده شده است تعداد روش‌های تحقیق از تعداد نمونه‌ها بیشتر است).

جدول ۶ توزیع فراوانی روش‌های پژوهش استفاده شده در پایان‌نامه‌های مورد مطالعه را نشان می‌دهد.

جدول ۶ توزیع فراوانی رویکردهای پژوهش (کمی، کیفی، آمیخته)

رویکرد					آمیخته	
	کمی		کیفی		کیفی	آمیخته
رشته آموزش و بهسازی منابع	۱۵	٪۷/۷	۱	٪۰/۵۱	۳	٪۱/۵۳
برنامه‌ریزی درسی	۵۷	٪۲۹/۲۳	۱۴	٪۷/۱۷	۲	٪۱/۰۲
روانشناسی تربیتی	۱۰۰	٪۵۱/۲۸	۱	٪۰/۵۱	۲	٪۱/۰۲
مجموع	۱۷۲	٪۸۸/۲۰	۱۶	٪۸/۲۰	۷	٪۳/۵۸

با توجه به اطلاعات بدست آمده از جدول ۱-۶ در رشته آموزش و بهسازی منابع بیشترین رویکرد استفاده شده، رویکرد کمی، در رشته برنامه‌ریزی درسی رویکرد کمی و در روانشناسی تربیتی بیشترین رویکرد مورد استفاده، رویکرد کمی است.

آزمون فرضیه اول:

جنسیت بر گرایش‌های موضوعی پایان‌نامه‌های رشته علوم تربیتی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه تبریز اثرگذار است.

برای آزمون این فرضیه، آن را بر اساس تعداد رشته‌های مورد بررسی به ۴ جزء تقسیم کرده و سپس هر جزء به طور جداگانه بررسی شده است. قضاوت در مورد تایید یا رد فرضیه بر اساس نتایج حاصل از هر یک از اجزاء صورت پذیرفته است.

جدول ۷ نتایج آزمون خی دو برای بررسی تاثیر جنسیت بر گرایش های موضوعی پایان نامه های رشته ی آموزش و بهسازی

منابع					
گرایش های موضوعی پایان نامه های رشته آموزش و بهسازی منابع	مرد		زن		مقدار آماره خی دو
	فراوانی درصد	فراوانی درصد	فراوانی درصد	فراوانی درصد	
آموزش الکترونیکی	۰	۰	۱	۶.۷	۶.۹۶۷
آموزش و توسعه	۱	۲۵.۰	۱	۶.۷	
ارزیابی دوره های آموزشی	۱	۲۵.۰	۱	۶.۷	
ارزیابی عملکرد	۲	۵۰.۰	۲	۱۳.۳	
توانمندسازی	۰	۰	۱	۶.۷	
رفتار سازمانی	۰	۰	۲	۱۳.۳	
سبک های رهبری	۰	۰	۲	۱۳.۳	
مدیریت دانش	۰	۰	۳	۲۰.۰	
مدیریت کیفیت و بهره وری	۰	۰	۲	۱۳.۳	
سطح معنی داری					۵۴۰
درجه آزادی					۸

جدول ۷ نتایج آزمون خی دو برای بررسی رابطه جنسیت و گرایش های موضوعی در پایان نامه های رشته آموزش و بهسازی منابع را نشان می دهد. با توجه به اینکه سطح معناداری آزمون (۰/۵۴) بیشتر از ۰/۰۵ می باشد، در نتیجه رابطه ی معناداری بین جنسیت و گرایش های موضوعی در پایان نامه های رشته آموزش و بهسازی منابع وجود ندارد. یعنی جنسیت در گرایش های موضوعی پایان نامه های این رشته تاثیرگذار نبوده است.

جدول ۸ نتایج آزمون خی دو برای بررسی تاثیر جنسیت بر گرایش های موضوعی پایان نامه های رشته ی برنامه ریزی درسی

گرایش های موضوعی پایان نامه های رشته برنامه ریزی درسی	مرد		زن		مقدار آماره خی دو
	فراوانی درصد	فراوانی درصد	فراوانی درصد	فراوانی درصد	
ارزشیابی برنامه درسی	۶	۲۴.۰	۶	۱۲.۵	۷.۲۶۲
برنامه درسی آموزش عالی	۱	۴.۰	۵	۱۰.۴	
برنامه درسی پنهان	۱	۴.۰	۲	۴.۲	
برنامه درسی مدارس	۲	۸.۰	۴	۸.۳	
تحلیل محتوا	۲	۸.۰	۴	۸.۳	
تمرکز و عدم تمرکز برنامه ریزی درسی	۰	۰	۲	۴.۲	
طراحی فضای فیزیکی آموزشی	۰	۰	۱	۲.۱	
مسائل جدید در برنامه ریزی درسی	۲	۸.۰	۹	۱۸.۸	
سطح معنی داری					۷۰۰
درجه آزادی					۱۰

نظریه های انگیزش	۰	۰	۱	۲.۱
نظریه های یادگیری و تدریس	۸	۳۲.۰	۱۲	۲۵.۰
نیازسنجی آموزشی	۳	۱۲.۰	۲	۴.۲

جدول ۸ نتایج آزمون خی دو برای بررسی رابطه جنسیت و گرایش های موضوعی در پایان نامه های رشته برنامه ریزی درسی را نشان می دهد. با توجه به اینکه سطح معناداری آزمون (۰/۷۰) بیشتر از ۰/۰۵ می باشد، در نتیجه رابطه ی معناداری بین جنسیت و گرایش های موضوعی در پایان نامه های رشته برنامه ریزی درسی وجود ندارد. یعنی جنسیت در گرایش های موضوعی پایان نامه های این رشته تاثیر گذار نبوده است.

جدول ۹ نتایج آزمون خی دو برای بررسی تاثیر جنسیت بر گرایش های موضوعی پایان نامه های مقطع ارشد رشته ی روانشناسی تربیتی

گرایش های موضوعی پایان نامه های مقطع ارشد رشته روانشناسی تربیتی	مرد		زن		مقدار آماره خی دو	درجه آزادی	سطح معنی داری
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد			
تفاوت های فردی در یادگیری و آموزش	۲	۷.۱	۲	۳.۶	۱۲.۸۶۳	۱۳	.۴۵۸
دین و مهارت های اجتماعی	۱	۳.۶	۳	۵.۴			
راهنما های مطالعه و یادگیری	۵	۱۷.۹	۶	۱۰.۷			
روانشناسی افراد با نیازهای ویژه و آموزش آنها	۳	۱۰.۷	۳	۵.۴			
روانشناسی معلم	۱	۳.۶	۱	۱.۸			
سبک های تفکر و آموزش	۱	۳.۶	۳	۵.۴			
شیوه های اصلاح و تغییر رفتار	۰	۰	۶	۱۰.۷			
شیوه های سنجش و ارزشیابی	۰	۰	۲	۳.۶			
شیوه های نوین یاددهی و یادگیری	۳	۱۰.۷	۷	۱۲.۵			
کاربرد نظریه های رشد و یادگیری	۵	۱۷.۹	۵	۸.۹			
کاربرد نظریه های مدیریت و رهبری در نظام آموزشی	۰	۰	۵	۸.۹			
مبانی فلسفی و نظری روانشناسی تربیتی	۱	۳.۶	۲	۳.۶			
نظریه های آموزشی و کاربرد آنها در مقاطع مختلف	۲	۷.۱	۸	۱۴.۳			
نظریه های انگیزش	۴	۱۴.۳	۳	۵.۴			

جدول ۹ نتایج آزمون خی دو برای بررسی رابطه جنسیت و گرایش های موضوعی در پایان نامه های مقطع ارشد رشته روانشناسی تربیتی را نشان می دهد. با توجه به اینکه سطح معناداری آزمون (۰/۴۶) بیشتر از ۰/۰۵ می باشد، در نتیجه رابطه ی معناداری بین جنسیت و گرایش های موضوعی در پایان نامه های رشته روانشناسی تربیتی وجود ندارد. یعنی جنسیت در گرایش های موضوعی پایان نامه های مقطع کارشناسی ارشد رشته ی روانشناسی تربیتی تاثیر گذار نبوده است.

جدول ۱۰ نتایج آزمون خی دو برای بررسی تاثیر جنسیت بر گرایش های موضوعی پایان نامه های مقطع دکتری رشته ی روانشناسی تربیتی

گرایش های موضوعی پایان نامه های مقطع دکتری رشته روانشناسی تربیتی	مرد		زن		مقدار آماره خی دو	درجه آزادی	سطح معنی داری
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد			
الگوهای برنامه ریزی درسی	۱	۷.۷	۰	۰	۶.۶۵۸	۵	.۲۴۷
راهنما های مطالعه و یادگیری	۲	۱۵.۴	۰	۰			
سبک های تفکر و آموزش	۳	۲۳.۱	۰	۰			

شیوه های اصلاح و تغییر رفتار	۴	۳۰.۸	۱	۱۶.۷
شیوه های نوین یاددهی و یادگیری	۲	۱۵.۴	۳	۵۰.۰
کاربرد نظریه های رشد و یادگیری	۱	۷.۷	۲	۳۳.۳

جدول ۱۰ نتایج آزمون خی دو برای بررسی رابطه جنسیت و گرایش های موضوعی در پایان نامه های مقطع دکتری رشته روانشناسی تربیتی را نشان می دهد. با توجه به اینکه سطح معناداری آزمون (۰/۲۵) بیشتر از ۰/۰۵ می باشد، در نتیجه رابطه ی معناداری بین جنسیت و گرایش های موضوعی در پایان نامه های مقطع دکتری رشته روانشناسی تربیتی وجود ندارد. یعنی جنسیت در گرایش های موضوعی پایان نامه های مقطع دکتری رشته روانشناسی تربیتی تاثیرگذار نبوده است.

با توجه به اینکه در تمامی رشته های مورد بررسی رابطه ی معناداری بین گرایش های موضوعی و جنسیت مشاهده نشد، در نتیجه فرضیه آزمون مبنی بر تاثیر جنسیت بر گرایش های موضوعی پژوهشگران رد می شود.

آزمون فرضیه دوم

مقطع تحصیلی بر نوع روش مورد استفاده در پایان نامه های رشته علوم تربیتی دانشگاه تبریز اثرگذار است. جدول ۱۱ نتایج آماری بررسی تاثیر مقطع تحصیلی بر نوع روش تحقیق مورد استفاده در پایان نامه های رشته علوم تربیتی را نشان می دهد. با استفاده از یافته های جدول می توان این گونه بیان نمود که مقطع تحصیلی بر نوع روش پژوهش مورد استفاده تاثیر دارد ($p < 0/05$). به طوری که در مقطع ارشد رشته های مورد بررسی بیشتر از روش های همبستگی و پیمایشی، و در مقطع دکتری بیشتر از روش های شبه تجربی استفاده شده است.

جدول ۱۱ نتایج آماری بررسی تاثیر مقطع تحصیلی بر نوع روش مورد استفاده در پایان نامه های رشته علوم تربیتی را نشان می دهد.

جدول ۱۱. نتایج آماری بررسی تاثیر مقطع تحصیلی بر نوع روش مورد استفاده در پایان نامه های رشته علوم تربیتی

نوع روش مورد استفاده	ارشد		دکتری		مقدار آماره خی دو	درجه آزادی	سطح معنی داری
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد			
آزمایشی	۱	۱۵	۱	۵/۳	۶۰/۵۳۷	۹	/۰۰۱
پدیدارشناختی	۱۶	۷/۶	۰	۰			
پیمایشی	۴۵	۲۲/۲	۰	۰			
تحلیل محتوا	۱۰	۴/۰	۱	۵/۳			
دلفی یا زمینه ای	۱	۱/۵	۰	۰			
شبه تجربی	۳۴	۱۷/۲	۱۷	۸۹/۵			
علی - مقایسه ای	۱۸	۹/۱	۰	۰			
موردی	۳	۱/۰	۰	۰			
همبستگی	۷۵	۳۷/۹	۰	۰			

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که در رشته آموزش و بهسازی منابع مقوله ارزیابی عملکرد با فراوانی ۴ و مقوله مدیریت دانش با فراوانی ۳ بیشترین مقوله های مورد استفاده بوده‌اند و مقوله توانمندسازی و آموزش الکترونیکی با فراوانی ۱ کمترین تعداد پایان‌نامه را داشته‌اند؛ در رشته برنامه‌ریزی درسی مقوله نظریه‌های یادگیری و تدریس با فراوانی ۲۰ و مقوله ارزشیابی برنامه درسی با فراوانی ۱۲ و مقوله مسائل جدید در برنامه‌ریزی درسی با فراوانی ۱۱، از جمله موضوع‌هایی هستند که بیشترین توجه را در انتخاب موضوع به خود اختصاص داده‌اند و مقوله های نظریه‌های انگیزش با فراوانی ۱، مقوله تمرکز و عدم تمرکز برنامه‌ریزی درسی با فراوانی ۲ و مقوله برنامه درسی پنهان با فراوانی ۳، از جمله مقوله های کم توجه در این رشته می‌باشند؛ در مقطع کارشناسی ارشد رشته روانشناسی تربیتی مقوله راهبردهای مطالعه و یادگیری با فراوانی ۱۱ و مقوله های کاربرد نظریه‌های رشد و یادگیری، شیوه‌های نوین یاددهی و یادگیری، مقوله نظریه‌های آموزشی و کاربرد آن‌ها در مقاطع مختلف تحصیلی هر یک با فراوانی ۱۰ بیشترین موضوع‌های مورد توجه بوده‌اند و مقوله شیوه‌های سنجش و ارزیابی با فراوانی ۲، روانشناسی معلم با فراوانی ۲، مقوله کاربرد نظریه‌های مدیریت و رهبری در نظام آموزشی با فراوانی ۳ از جمله مقوله های کمتر پرداخته شده هستند. در مقطع دکتری روانشناسی تربیتی، مقوله های شیوه‌های اصلاح و تغییر رفتار و شیوه‌های نوین یاددهی و یادگیری با فراوانی ۵ بیشترین موضوع‌های کار شده و مقوله الگوی برنامه‌ریزی درسی با فراوانی ۱، مقوله راهبردهای مطالعه و یادگیری با فراوانی ۲ مقوله‌هایی هستند که کمتر به آن‌ها پرداخته شده است.

با عنایت به اینکه تا کنون در داخل و خارج از کشور پژوهشی در حوزه‌ی تحلیل محتوای پایان‌نامه‌های رشته علوم تربیتی انجام نگرفته است، نمی‌توان در مورد همسویی و یا ناهمسویی نتایج پژوهش با پژوهش‌های مشابه از نظر روند موضوعی قضاوت نمود. اما بررسی پژوهش‌های آذرانفر (۱۳۸۵)، سیدین و باب‌الحوائجی (۱۳۸۸)، دولانی و همکاران (۱۳۸۸)، میرسندسی (۱۳۸۲)، کشمیری و همکاران (۱۳۸۹)، پورثانی و امین‌پور (۱۳۸۱) و پایان‌نامه‌های خارجی از جمله عبدولایه (۱۹۹۹)، کوفوگیاناکیس و کروملی (۲۰۰۴)، فوسو و آلمنا (۲۰۰۶) که در حوزه‌های موضوعی دیگر انجام شده است، نشان می‌دهد که در هر رشته دو یا سه حوزه‌ی موضوعی بیشترین توجه را به خود جلب کرده، و بقیه حوزه‌ها از فراوانی کم (یک یا دو مورد) برخوردار بوده‌اند که این یافته با پژوهش حاضر نیز سازگار می‌باشد.

با نظر به اطلاعات به دست آمده از جداول **فصل پنجم**، در رشته آموزش و بهسازی منابع روش همبستگی با فراوانی ۱۲، پیمایشی با فراوانی ۹، تحلیل محتوا با فراوانی ۵، موردی با فراوانی ۲، پدیدارشناختی با فراوانی ۲ و شبه تجربی با فراوانی ۱ مورد استفاده قرار گرفته‌اند؛ در رشته برنامه‌ریزی درسی روش پیمایشی با فراوانی ۲۸، همبستگی با فراوانی ۱۷، پدیدارشناختی با فراوانی ۱۴، شبه تجربی با فراوانی ۸، تحلیل محتوا با فراوانی ۴، علی-مقایسه‌ای با فراوانی ۴، دلفی با فراوانی ۱، آزمایشی با فراوانی ۱ و موردی با فراوانی ۱ مورد استفاده قرار گرفته‌اند؛ در مقطع کارشناسی ارشد رشته روانشناسی تربیتی، روش همبستگی با فراوانی ۴۶، شبه تجربی با فراوانی ۲۵، علی-مقایسه‌ای با فراوانی ۱۴ و پیمایشی با فراوانی ۸ مورد استفاده قرار گرفته‌اند؛ در مقطع دکتری رشته روانشناسی تربیتی روش شبه تجربی با فراوانی ۱۷ و آزمایشی با فراوانی ۱ مورد استفاده قرار گرفته‌اند.

با بررسی پژوهش‌های داخلی و خارجی درخصوص روش‌های تحقیق مورد استفاده در پژوهش‌ها، سیدین و باب‌الحوائجی (۱۳۸۸) در پژوهش خود نشان دادند که روش پیمایشی بیشترین روش مورد استفاده بوده است. کوفوگیا ناکیس و کروملی (۲۰۰۴) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که روش توصیفی بیشترین فراوانی را دارد. با توجه به یافته‌های این پژوهش که حاکی از غالب بودن روش‌های همبستگی و پیمایشی در پایان‌نامه‌های مورد بررسی بوده و از آنجایی که پژوهش‌های همبستگی و پیمایشی در زمره‌ی پژوهش‌های توصیفی قرار می‌گیرند، همسویی نتایج پژوهش با پژوهش‌های قبلی تایید می‌شود.

با دقت نظر به نتایج به دست آمده از پژوهش حاضر، در رشته آموزش و بهسازی منابع آزمون همبستگی با فراوانی ۱۲، آزمون T با فراوانی ۹، آزمون رگرسیون با فراوانی ۷ و تحلیل واریانس با فراوانی ۵، آزمون‌های مورد استفاده در پایان‌نامه‌های این رشته می‌باشند. در رشته برنامه‌ریزی درسی آزمون T با فراوانی ۳۵، تحلیل واریانس با فراوانی ۲۷، همبستگی با فراوانی ۱۹، رگرسیون با فراوانی ۸ و خی ۲ با فراوانی ۱، از آزمون‌های مورد استفاده در پایان‌نامه‌های این رشته می‌باشند. در مقطع کارشناسی ارشد رشته روانشناسی تربیتی تحلیل واریانس با فراوانی ۵۶، همبستگی با فراوانی ۴۷، آزمون T با فراوانی ۳۳، رگرسیون با فراوانی ۳۲، خی دو با فراوانی ۵، آزمون Z با فراوانی ۱ و تحلیل عاملی با فراوانی ۱، از آزمون‌های مورد استفاده در پایان‌نامه‌های این رشته می‌باشند که نسبت به رشته‌های آموزش و بهسازی منابع و برنامه‌ریزی درسی از تنوع آزمونی بیشتری برخوردار است. در مقطع دکتری رشته روانشناسی تربیتی تحلیل واریانس با فراوانی ۱۸، آزمون T با فراوانی ۴ و آزمون همبستگی با فراوانی ۲، از آزمون‌های مورد استفاده در پایان‌نامه‌های این رشته می‌باشند. در مجموع در رشته علوم تربیتی بیشتر از تحلیل واریانس با فراوانی ۱۰۶، آزمون T با فراوانی ۸۱ و از آزمون‌های Z و تحلیل عاملی با فراوانی ۱ کمتر استفاده شده است. جین ژانگ و همکارانش (۲۰۱۶) در پژوهش خود نشان دادند که روش‌های آماری آزمون T و آزمون تحلیل واریانس و آزمون خی ۲ بیشتر از سایر روش‌ها مورد استفاده بوده است که حاکی از همسویی نسبی با نتایج پژوهش حاضر می‌باشد.

نتایج پژوهش نشانگر آن است که منابع استفاده شده در پایان‌نامه‌های رشته علوم تربیتی به شکل‌های کتاب، مقالات، پایان‌نامه‌ها، مقالات همایش‌ها، سایت‌ها و سایر منابع اطلاعاتی از جمله روزنامه و اخبارهای اطلاعاتی و گزارشات و غیره بود. رایج‌ترین شکل منبع مورد ارجاع در میان کل منابع مقالات انگلیسی است که ۳۹/۵ درصد از کل ارجاعات را شکل می‌دهند. کتاب فارسی و مقاله فارسی اشکال رایج دیگر در منابع مورد ارجاع می‌باشند که به ترتیب ۱۷ و ۱۶ درصد از کل ارجاعات را شکل می‌دهند. بررسی پژوهش سیدین و باب‌الحوائجی (۱۳۸۸) نشان می‌دهد که نسبت منابع فارسی به کل منابع ۷۰/۰۶ و نسبت استفاده از منابع لاتین به کل منابع ۲۹/۹۴ درصد است و از این نظر با پژوهش حاضر غیر همسو می‌باشد ولی در پژوهش آذرانفر (۱۳۸۵) متوسط استنادها و استفاده از منابع خارجی به کل منابع در ده سال اخیر رو به افزایش بوده است. و این با پژوهش حاضر همسو می‌باشد. از نظر زبانی نیز منابع ارجاع شده در پایان‌نامه‌های مورد بررسی در دو قالب فارسی و انگلیسی می‌باشند. در این پایان‌نامه‌ها مجموعاً ۲۳۲۶۶ ارجاع صورت گرفته است که از این تعداد ۱۰۱۱۲ مورد (۴۳/۵ درصد) به زبان فارسی و ۱۳۱۵۴ مورد (۵۶/۵ درصد) به زبان انگلیسی بوده است، به عبارتی شکل غالب منابع به زبان انگلیسی می‌باشد. این در حالی است که در برخی از پژوهش‌ها، مانند سیدین و باب‌الحوائجی (۱۳۸۸) ارجاعات فارسی به عنوان شکل غالب منابع شناسایی شده است.

با توجه یافته‌های پژوهش، چنین استنباط می‌شود که در تمامی رشته‌ها جنسیت زنان غالب بوده و ۶۴ درصد از پایان‌نامه توسط دانشجویان زن انجام شده است. همچنین، غالب پایان‌نامه‌های مورد بررسی مربوط به دوره‌ی کارشناسی ارشد است. با توجه به اینکه در زمان انجام پژوهش، در رشته‌های آموزش و بهسازی منابع و برنامه‌ریزی درسی پایان‌نامه‌ی دکتری در این رشته‌ها وجود نداشت، نتیجه‌ی حاصل‌شده طبیعی است.

با دقت نظر در پایان‌نامه‌های مورد بررسی، متوسط ارجاعات به مقالات لاتین (۲۳/۴۷)، کتاب فارسی (۲۰/۵۰)، مقالات فارسی (۱۸/۷۶)، کتاب لاتین (۱۴/۴۵)، پایان‌نامه فارسی (۸/۸۰)، سایت‌های اینترنتی انگلیسی (۲/۵۷)، مقالات همایش فارسی (۱/۸۵)، سایر منابع فارسی (۱/۶۴)، پایان‌نامه لاتین (۱/۵۵)، سایر منابع لاتین (۱/۲۴)، مقالات همایش لاتین (۰/۳۵)، و سایت‌های اینترنتی فارسی (۰/۲۸) بوده است. بنابراین مقالات لاتین به طور متوسط ۲۳/۴۷ بار در هر پایان‌نامه مورد ارجاع قرار گرفته و از این حیث شکل غالب ارجاع در پایان‌نامه‌های مورد بررسی بوده است. با توجه به اینکه تا کنون در داخل و خارج از کشور پژوهشی در حوزه‌ی تحلیل استنادی پایان‌نامه‌های رشته علوم تربیتی انجام نگرفته است، نمی‌توان در مورد همسویی یا ناهمسویی نتایج پژوهش با پژوهش‌های مشابه از نظر متوسط ارجاعات صورت گرفته قضاوت نمود.

فرضیه اول پژوهش

جنسیت بر گرایش‌های موضوعی پایان‌نامه‌های رشته علوم تربیتی در دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه تبریز اثرگذار است؟

با اطلاعات به دست آمده از جداول فصل چهارم به این نتیجه می‌رسیم که در رشته‌ی علوم تربیتی جنسیت هیچ تاثیری در انتخاب گرایش‌های موضوعی خاص ندارد. بنابراین الگویی که انتظار می‌رفت در این پژوهش شکل نگرفت. چنین می‌توان تحلیل کرد که گرایش‌های موضوعی بیشتر تحت تاثیر سایر عوامل مانند علایق پژوهشی اساتید و دوره‌های آموزشی قرار گرفته و هر دو جنسیت به یک میزان از این عوامل متأثر شده‌اند.

فرضیه دوم پژوهش

مقطع تحصیلی بر نوع روش پژوهش مورد استفاده در پایان‌نامه‌های رشته علوم تربیتی در دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه تبریز اثرگذار است؟

یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد مقطع تحصیلی بر نوع روش پژوهش مورد استفاده در پایان‌نامه‌های این رشته کاملاً تاثیرگذار است. در مقطع دکتری اکثر پایان‌نامه‌ها از روش شبه تجربی استفاده کرده‌اند. ولی در مقطع ارشد از اکثر روش‌های پژوهش از جمله همبستگی و پیمایشی استفاده شده است. تاثیر مقطع تحصیلی بر نوع روش پژوهش همسو با پژوهش‌های دولانی، حسینی‌نسب و نیک‌نفس (۱۳۸۸) می‌باشد. به نظر می‌رسد نوعی قانون نانوشته در دوره‌های تحصیلات تکمیلی حکمفرماست، بدین صورت که دانشجویان دوره‌ی ارشد بیشتر به سمت پژوهش‌هایی سوق داده می‌شوند که روش‌های پیمایشی و همبستگی صورت می‌گیرد. چرا که اغلب اساتید با در نظر گرفتن این که پایان‌نامه‌ی دوره ارشد معمولاً اولین تجربه‌ی پژوهشی دانشجویان است، آنها را به سمت روش‌های جا افتاده برای انجام پژوهش هدایت می‌کنند، در حالی که از دانشجویان دوره دکتری انتظار دارند پژوهش‌های انجام دهند که نیازمند به کارگیری روش‌های چندانکه و پیشرفته‌تر است.

نتیجه‌گیری کلی

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد، که روند موضوعی حاکم بر پایان‌نامه‌های رشته علوم تربیتی دانشگاه تبریز از تنوع موضوعی خاصی برخوردار است که در بعضی موضوع‌ها بیشتر کار شده و در بعضی از موضوع‌ها کمتر یا اصلاً کار نشده است که این موضوع با علایق پژوهشی اساتید دانشکده ارتباط مستقیمی دارد. در رشته علوم تربیتی روش‌های پژوهش همبستگی و پیمایشی بیشتر مورد استفاده بوده و روش موردی و دلفی کمتر مورد استفاده قرار گرفته است. از نظر توزیع فراوانی آزمون‌های آماری مورد استفاده در پایان‌نامه‌های مورد بررسی در این پژوهش، تحلیل واریانس و آزمون T بیشتر مورد استفاده قرار گرفته و از آزمون‌های تحلیل عاملی و آزمون Z کمتر استفاده شده است. این موضوع نیز با توجه به نوع روش‌های استفاده که غالباً در قالب پژوهش‌های همبستگی و پیمایشی به بررسی تفاوت‌ها و روابط متغیر می‌پردازند قابل توجیه است. منابع مورد استفاده در پایان‌نامه‌های بررسی شده به شکل کتاب، مقالات، پایان‌نامه، مقالات همایش‌ها، سایت‌های اینترنتی و سایر منابع اطلاعاتی به شکل فارسی و لاتین می‌باشند. در مقطع ارشد بیشتر از منابع فارسی و در مقطع دکتری از مقالات لاتین استفاده شده است. متوسط ارجاعات به مقالات، کتاب‌ها و پایان‌نامه‌ها بیش از سایر انواع منابع اطلاعاتی می‌باشد. همچنین یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد که بیشتر پژوهش‌ها از نظر نوع پژوهش توصیفی، و از نظر هدف کاربردی و از نظر رویکرد پژوهش کمی هستند.

پیشنهادهای پژوهشی

- ✓ بررسی و تبیین چرایی گرایش دانشجویان رشته علوم تربیتی به حوزه‌های موضوعی خاص
- ✓ بررسی و تبیین چرایی گرایش دانشجویان علوم تربیتی به روش‌های پژوهشی مانند همبستگی و پیمایشی
- ✓ آسیب‌شناسی رفتار استنادی دانشجویان در تألیف پایان‌نامه‌ها
- ✓ بررسی میزان همسویی گرایش‌های موضوعی پایان‌نامه‌های دانشکده علوم تربیتی با اولویت‌های پژوهشی کشور در حوزه علوم تربیتی
- ✓ بررسی میزان همسویی گرایش‌های موضوعی پایان‌نامه‌های دانشکده علوم تربیتی با جبهه‌های پژوهشی دنیا

پیشنهادهای اجرایی

- ✓ تعیین اولویت‌های پژوهشی رشته علوم تربیتی
- ✓ گنجاندن فیلدی برای تعیین حوزه اصلی پژوهش: این امر رصد موضوعی پایان‌نامه‌های انجام شده در مقاطع زمانی مختلف را تسهیل می‌کند.

منابع

- آذرانفر، جوانه (۱۳۸۵). تحلیل محتوای پایان نامه های تحصیلات تکمیلی رشته کتابداری و اطلاع مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران در سالهای ۱۳۷۳-۱۳۸۲. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال.
- پورثانی، مریم و امین پور، آزاده (۱۳۸۱). تحلیل محتوای پایان نامه های کارشناسی ارشد رشته های علوم تغذیه و علوم بهداشتی در تغذیه در دانشگاه های علوم پزشکی شهید بهشتی و تهران و مقایسه آنها از نظر پرداختن به اولویت های پژوهشی در زمینه تغذیه. مقاله ارائه شده در هفتمین کنگره تغذیه ایران. رشت: دانشگاه علوم پزشکی و خدمات درمانی گیلان.
- دانشگاه تبریز، معاونت آموزشی دانشگاه (۱۳۷۸). معرفی دانشگاه تبریز.
- دولانی، عباس؛ حسینی نسب، سید داود و بهروز نیک نفس (۱۳۸۸). روش های تحقیق مورد استفاده در پایان نامه های فارغ التحصیلان دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال های ۱۳۸۴-۱۳۷۵، علوم و فناوری اطلاعات، زمستان ۱۳۸۸: ش. ۲ (پیاپی ۶۰).
- رضایی، باسمه؛ رحیمی، صالح (۱۳۸۷). تحلیل محتوای پایان نامه های دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران از آغاز تا سال ۱۳۸۶، نشریه روانشناسی و علوم تربیتی، ش. ۳، دوره ۳۸.
- ساروخانی، باقر (۱۳۸۲). روش های تحقیق در علوم اجتماعی، ج ۲، چاپ چهارم، تهران، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- سعدی پور (بیابانگرد)، اسماعیل (۱۳۹۳). روش های تحقیق در روانشناسی و علوم تربیتی، ج ۲، تهران، نشر دوران
- سیدین، سیدمهرداد؛ باب الحوائجی، فهیمه (۱۳۸۸). تحلیل محتوای پایان نامه های کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی دانشگاه آزاد اسلامی واحدهای تهران شمال، علوم و تحقیقات تهران، علوم و تحقیقات اهواز و همدان در سال های ۱۳۷۲-۱۳۸۶. پیام کتابخانه، ۱۲۱-۹۵.
- کشمیری، مهرداد؛ سه دهی، مریم؛ صابری، محمدکریم (۱۳۸۹). تحلیل محتوای چکیده پایان نامه های کارشناسی ارشد کتابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال و علوم تحقیقات از سال ۱۳۸۰-۱۳۸۶. فصلنامه مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات، ۸۹: ۱۲۸-۱۱۳.
- محمدی، مهدی؛ صفری، فرشته (۱۳۹۹). پژوهش های تحلیل محتوا در حوزه علم اطلاعات و دانش شناسی ایران بین سال های ۱۳۹۷-۱۳۶۵. فصلنامه علوم و فنون مدیریت اطلاعات، سال ۶، ش. اول، بهار ۹۹ (۱۸).
- میرسندسی، محمد (۱۳۸۲). تحلیل محتوای پایان نامه های دانشجویی در رشته جامعه شناسی. دانشگاه تربیت مدرس (کارشناسی ارشد و دکتری). فصلنامه مصباح، ۱۷۶-۱۵۷.

Abdoulaye, H. (2002). Research Trends in Humanities: An Analysis of Masters Theses at the International Islamic University Malay sis Malaysian Journal of Library and Information Science Review, 9 (1):59-68.

Fosu, V.K., & A.A. Alemna. (2006).An Analytical Study of Master Dissertation on the Balme Library. University of Ghana. Logon_ AfricanJournal of Library, Archive and Information Science,16(2), 71-78.

Koufogiannakis, D .and Ellen Crumley (2004).Content Analysis inLibrarianship Research. Journal of Information Science, 30 (3), 227-239.

Gurhan durak & et al (2017).Trends in distance education: A content analysis of master's thesis.The Turkish online journal of educational technology, 16(1).
Vol.16,issue.1,page.203-218.

Jin, zhang; Yuehua, zhao and Yanyan wang (2016). A study on statistical methods used in six journals of library and information science, emerald; online information reviw, 40 (3).416-434.Doi:10,1108/OIR-07-2015-0247.

Murat dirlikli & Kamil Aydm & Levent Akgun(2016).Cooperative learning in turkey: A content analysis of theses.Educational sciences, theory & practice, 1251-1273.www.estp.com.tr